

CHOPIN MAZURJAI.

FRANKENBURG-TÓL.

I.

Nem, lehetetlen; az egész csak álom volt, egy improvisált sejtése a léleknek, mely közönséges munkásságát megútván, rendkívüli tünemények által akart engemet dicstelen tespedésemből fölébresztetni, hogy a szellemnek az anyagi fölötti hatalmát, csudálva és borzadva megismerjem. Álom volt, igen, gonosz, rémitő álom, millyet csak egy komor, halálíg bús agy előteremthet; 's mit adnék, ha ezen álmot nem aludtam volna, ha meggyőződhetném arról hogy álmodtam! —

Nyújtsd ide a poharat, gyermek! hogy körömpróbaig leöntsem égő tartalmát, és feledni tudjam, mi olly hihetetlen, hogy valóság, 's olly maradandó benyomása, hogy álom lehessen. — Te szép vagy, gyermek! szöke hajfürtök, kék szemek, piros arcz — sokban hasonlitsz hozzá, 's azért szeretlek olly igen: de néked bajod van, szép gyermek! szemeid homályosak, mint az égé ha kisírta magát, arczod halovány, mintha az egész estét örömeányok és palaczkok társaságában töltötte volna; ügykezz, hogy jobb színben légy, 's nyújtsd ide a poharat. De mi ez? a pokol csalóképe e, millyet a pohár fenékén felém vigyorgó látok? Gyermek! rázd meg vállamat, hogy tudjam ébren vagyok e vagy álmodom? Ismerem én ezen leányarczot, de nem ezen csukott szemek 's halálsárga ajkak voltak, mellyeket ismertem és szerettem; — ah, Eugenia! nyisd föl ismét szemidet, simítsd el homlokodról fényes aranyhajadat, 's lehellj rózsát ajkodra, 's dülj szeretve hön-dobogó melleimre, melly első látásra befogadott téged csendes lakába, és élj! élj! — Eugenia élj nekem! — Nézd, gyermek! a körömpróbát emberül kiállottam; az utolsó csepp Eugenia volt, 's én kiittam. Szedd össze a tört eserepeket, mert nem akarom, hogy többé igyon valaki azon pohárul, mellyben Eugenia, arczát fűröszte!

II.

Néhány hónappal ezelőtt — ha emlékezetem hivebb maradt, mint szemem éles látásu volt, midőn tünemények lebegtek előtte — april 15ikén Femoránál ültem a zongora mellett. — Már az estnek koránycsillagai mutatkoznak az égen, de

elég világos volt még, hogy a falon csüngő képek jelenéseit, 's egész alakomat a' tölem négy lépésnyi távol nagytükörben kivethetem: ennek átellenében, kissé félszögösen, ajtó nyílt a mellékszobába, melly most nyitva állott, ugy hogy a' bellevő bútorok 's faldíszítmények hasonlókép láthatók voltak a' tükörben, de nagyobb, 's tükörképemtől jóval elütőbb homálytól környezvék. Ön-kénytelenül mosolyogtam ezen történetes felsőbb-ségem fölött, 's eszembe ötlék, milly sokan kérkednek elsősegőkkel, mellynek egész érdeme csak abban áll, hogy a' hiú emberké, esthomályban közelébb vonulnak a' tükörhöz, melly csak a' körülötti tárgyakat mutatja világosabban. A' világosság azonban nem mindig tiszta, 's nyomorult nagyság az, mellyet a' tükörnek kell visszasugárzania! Mivé lesz az, ha ez eltörik, vagy ha a' fényes lemezről levakarják a' mázot?!

Femora szenvedélyesen kedvelé a' hangát, 's a' művészno nevet, mellyet a' szó legszigorubb értelmében megérdemel, inkább ezen szenvedélynek mint korán használt oktatásnak köszöné. Ha kedvelt hangszerénél, a' zongoránál, ülve, majd hihetetlen sebességgel, mint szélvész, melly virággyban dúl, futnak föl és alá újjai a' billentyűzeten, majd ismét szerelem-ábrándozva késnek azon, 's remek játszása alatt mintegy égi dicsőülés látszik a' félig fölemelt fön elszugárzani: ekkor mindenki felejtí, hogy ezen fő nem szép, hogy Femora, távol zongorájától, éppen olly érdektelen, mint fölötte meglepő és kedves látvány annak közelében. — Pygmalion szorongó vágygyal térdelt a' képszobor előtt, és látá, miként a' hideg márvány melegülni, a' sima kőarczon a' tavasz rózsái föl-virulni, a' sziv dobogni, az erek ütni kezdenek, 's mit legmerészebb lelkesedéssel alkotott, az most osztani képes dicsőségit, mert önörömei viszhangját éleszté föl az új, hullámozó kebelben; azon viszhangot, melly, nem mint kopár sziklák, csak egyes szótagokat, hanem azon, a' szivnek legmélyebb szentségéből kiremegett sohajat is hallatja, melly a' szeretett névnek hú kísézője volt. — Femora ideálja a' zongora, ez néki azon szeretett lény, melly őt sirni és örvendeni látja, de nem könnyü ezek a' megcsalott, nem vigsága ez a' boldog szerelemnek; valamely magosabb, szellemibb élvezet rej-

lik mindkettőben: egy szokatlan nászünnep, melyben a' sziv húrjai együkelnek a' műszer húrjaival, 's a' jelen nászvendégek elragadtatva figyelnek a' szép pár fölött ismeretlen honból lezendült himnusra. — Femora életet lehel ideáljába; egy második Prometheus vonja le égi honából a' zenét, anélkül hogy merénylete büntetését szenvedné a' sűgárörzónak; 's midőn felkölti a' hideg világunkhoz szokni nem tudó hangokat, mint szellő a' szenderegő virágokat, úgy azon teremtő erővel elpusztíthatja, megsemmisítheti ismét őket; de magos hatalmának vesznie kell.

'Hallotta e már ön Chopin mazurjait?' szólta meg engem a' hozzá belépőt, 's szemei szokatlan tűzben lángolóának, 's arca azon megfejthetetlen szépséget kezdé sejtetni, mely később a' játszás alatt teljesen feltűnendő — a' nézőt úgy mint a' hallgatót, ezt szellemi, azt testi bájok által — édesen meglepve magához ragadja.

'Femora hangdarabjaival — viszonzám jobban tiszta meggyőződésből mint udvariságból — mindig úgy vagyok, mintha azokat soha sem hallottam volna, oly meglepő és örökjű gyönyört ébreszt mindegyike bennem.'

'Egy szerencsétlen népnek hattyúenekei, — mond Femora, anélkül hogy nyilatkozásomat észre venni látszanék — melyek ezerek sirja fölött elzengettek, 's mint a' költő panaszdalai csak ideálvilágban, de nem a' való életben találtak viszhangra.'

'És mégis, kisasszony!' mondám szent ihletéstől elragadtatva, 'magos lélek és részvevő kebelben a' legtisztább viszhangra találtak. A' lélek emlékezni tud, 's mely nagyszerű tettet a' történet érczetükkel vésend a' lelkes utódok szivkönyveibe, az élni és gyümölcsözni fog örökké, midőn a' lánczok, melyek a' testet lebilincselték, a' rozsdától régen megemészték, 's a' test elporhadt. Oh Femora!' sohajték föl és könyük csillámlának szememben letiprott embertársaim fölött, 's megszentelhetném szemeimet, hogy illy könyüket tudtak sirni; semmi sem múlja fölül azon szerencsétlenség, valamint egyes nagy emberek öntudatát, mely a'

szabadságot nem tekinti agyváznak, nem a' beteg lélek elérhetetlen vágyának, 's hogy létez szellemi szabadság, melynek magos röptét gátolni nem lehet, 's mely a' siron is túl élve, a' halál határait nem ismeri.'

Femora osztozván lelkesedésemben — mert semmi sem olly ragadós mint a' szomorúság, és semmi olly sebesen el nem terjed mint a' lelkesedés, — a' billentyűzetre tevė kezeit, és Chopin mazurjait kezdé játszani. Egészen megváltozott lény volt ő e' pillanatban; a' hangok arájának nevezhetném, ha a' hön szerető, magát megadó, öröm és reménykéjben boldogul élő leányt, ezen mély tiszteletet ébresztő és követelő úrnéval összehasonlítani lehet. Játszása közben a' mazurok mélyebb értelmét jelentgeté nekem, 's midőn tiszta, csengő szava együolvada a' nevezhetlen báju hangokkal, 's sugárzó szemei látnokilag néztek a' jövőndőbe, a' leány egy elrombolt ország nemtőjéhez hasonlított, ki az őrsége alá bizott, de védeni nem tudott nemzetnek sirjára dűlve, kétségbeesve 's vérző kezekkel tépi ki a' virágokat, melyek az enyészet porából felvirulnak, 's halotti karzenével váltja föl a' szabadság örömhymnusát.

Ti vad, rémitő szép 's egész valómat megrázó hangok! én akarlak e benneteket leírni, én, a' hona nem vesztett, a' száműzöttlen, a' tartós békének örvendő, a' gondosan védett polgár? háháhá! nem elég e ez, hogy a' szerencsétlenséget, a' nép veszteségét, érzeni és felfogni ne tudjam? Én, ki családja körében egy drága főt sem nélkülöz — mit? az örűltség szól e ki belőlem, Eugenia!?' No's, Eugenia megholt; nem, ő nem holt meg, ő csak aluszik, mély álomba merűlve nyugszik hona határszélén, de ismét föl fog ébredni, mert a' hon is föl fog ébredni; és Eugenia jó keresztyén, és hiszi a' főtámadást. Főtámadást? igen; 's e' szerint ki mondja nekem, hogy családom körében egy drága főt nélkülözök. — Szenderegj édesen, kedvesem! az éjszaki hideg szél nem fog ártani néked, mert testemet vetem reád, 's bölcsődal gyanánt éneklek el fölötted Femora jelentgetéseit Chopin mazurjairól.

BESZÉLGETES

három író közt.

Első. (Egy eredeti szomorujátékot ír; előtte asztalán három német, két francia, négy angol, egy spanyol drámai mű kitérve; térdén egy magyar kézirat, mellybe néha belepislog.)

Második. (Egy görög lexicont forgat, mellyből egy adandó alkalommal használható görög szót iparkodik kikeresni, hogy azt valamelyik értekezésében a jó magyar szó helyett használja, melly neki azért nem tetszik, mivel mindenki érti.)

Harmadik (nagy sebességgel berohan, kezében egy újságlapot tartva). Na nézzétek! oh nézzétek a vakmerőket! Az embernek nincs nyugta, nincs egy békes órája. Már megint pártunk ellen irtak!

Első. 'S te azért boszorkodol? Tudod e mért nem tetszik nekik a párt? azért, mert alatt járnak; a párt a parton van a magosban, 's ki a pártban nincs, az a parton sincs; hanem lenn a mélységben.

Harmadik. Hahaha! szinte kiengesztelsz gyönyörű elmésségeddel! hiába, csak tudsz te mindenre valami elmés megjegyzést mondani: a párt meg a part — felséges! a nem-párt és a mélység — gyönyörű!

Mindnyájan. Felséges, gyönyörű, elmés ötlet!

Első. Hanem aztán iparkodjatok elterjeszteni mindenfelé, 's tudassátok, hogy tőlünk származott. Ilyenekkel sokat nyerünk a közvéleményben.

Mindnyájan. Rajta kell lennünk!

Második. Hadd lássuk hát, ugyan mit csevegnek megint a nyomorultak? e' disztelen, póriás, dühöngő, becsületgázló, nemtelen, Herostratusok? Ide vele; ugyan mibe kerül nekem az illy földön csuszó férgeket összetipornom?

Első. Ugy látszik, a' dolog mégis egy kissé veszélyes kezd lenni pártunkra nézve.

Harmadik. Makacs és megátalkodott emberek azok! hogy ők által nem akarják látni, mennyire szükséges a pártoskodás arra, hogy egyesüljünk — akarom mondani arra, hogy egy kitűzött fő cél felé jó sikerrel iparkodjunk — akarom mondani, hogy előhaladjunk —

vagy mire is már na? Egy szóval, hogy a' közjó előmozdítására privat pártoknak kell lenni!

Második. Ugy van! okoskodásod helyes; nem hiába kiabáltam én több év' lefolyta alatt: logica! logica! logica!

Első. Igazad van, te nagy logicus vagy!

Mindnyájan. Mi mindnyájan nagy logicusok vagyunk; a' kik pedig nem pártosok, azok szamarak.

Második. Egykor egy skyta király halálos ágyán összehivatá számos gyermekeit's egy csomó vesszőt ada át nekik: törnek el. Az eltörést sokan próbálták, egynek sem sikerült. Ekkor apjok a' csomót szétbontván, eltörés végett mindeniknek kezébe ada saját egyes vesszejét's ezek mind szét-törve hullottak földre. Most felszólalt a' beteg király: „mig“ ugymond „egyesülten maradtok, semmi ellenség nem vesz erőt rajtatok; de ha pártokra szakadoztok, e' vesszők' módjára vesztek el mindnyájan.“

Harmadik. Az istenért! mit gondolsz? hogyan hozhatod fel e' történetet, hisz ez ellenünk szól! hisz ebből az következik, mintha a' párt káros volna!

Második. Hallgass és figyelj, azután szólj: ez a' skyta király egy ostoba, egy barbarusz volt; logicát soha nem tanult, nem látott ő be a' nagy machinába; valamint nincs logicájok és nem látnak a' nagy machiná' belsejébe azok, kik az elbeszélte esetre valámit adnak. Szégyenlem, hogy skyta őseink közt egy illy nehézfejű logicátlan ember élt.

Első. Igazságod van! a' skyta királynak nem volt logicája!

Második. Mert lássátok. Ördög vigye el az előhaladást és köz-boldogságot és mindent, ha az embernek nincs fegyver kezében, mellyel ellenfeleit, a' mikor tetszik, ütögethesse; pedig ha a' vessző-csomót összekötik, azzal nem lehet verekedni; de ha mindeniknek meg van saját vesszeje, ekkor ám bátran veszekedhetünk.

Első. Felséges logica!

Harmadik. Felséges!

(Folytatása következik.)

LITERATURAI VILÁG.

„Szivhangok“ Tóth Lőrincz től. Budán a kir. egyetem betűvel. 12-edrét 200 L. Ára 1 frt. ezüst.

(Folytatás)

A gyűjtemény tartalma tíz fő-czím alá van sorozva. Az I-ső Vándordalok, XVI verszetet foglal össze, mellyeket egy ajánló vers előz meg, Somogyi Marie kisasszonyhoz intézve, 's az egész gyűjtemény fő tárgya képen az emberiség két legmagasb érzelmét a hazaszeretetet 's szeretetmet nevezve. Igen helyesen; mert valóban majd kizárólag e' kettő az, mi a költőt minden dalában foglalatoskodtatja, még pedig többnyire egymással 's idegen tárgyakkal is összeolvastva, mi nem mindig a legjobban sikerül, mint p. o. a vándordalok XV-ikében, a vágy és remény IV-ikében 's az I-ső furdódalban; kedves kivétel azonban a vágy és remény czím alattiak II-ik verszete. A vándordalok közt legjobb a III-ik, VII-ik IX-ik és XIII-ik, noha ezekben is van némi kis hiány, minő p. o. a III-ik vándordal 5-ik és 6-ik vers-szakában, hol a sziv-vér szó darabosságán, 's a szilárd indulat említésén, 's e' dalban, mint szinte a IV, VI és IX-ikben előforduló gondolat vagy helyzetismétlésen, lehetlen a szigorú bírálóknak meg nem botránkozni, valamint el nem kerülheti figyelmét az itt-ott, p. o. a I-ső, XI, és XV-ik számú versekben fölbukkanó régi képek 's gondolatok 's a VI-ik utolsó versszakának a XVIII-ikkal csaknem egészen azonossága. Csaknem mindenikben előjön a hegy vagy bérez, a völgy és magány, mi azután egyéb ujdon képeleteknek is már valamennyire ismert árnyéklatot ad. A XVII-ik, melly külön báná d a l czímet is visel, elejének tulságos volta, 's nem kerekdeden, a dal közepén hatalmas szavakba mesterileg öltöztetett gondolatokhoz nem méltólag végződése daczára is maradó becüs lesz, míg a tőzserkédés szelleme egészen be nem fészkelte magát közénk, 's még a pénz-szomj a magyar-nak is nemzeti nyavalyája nem lesz.

II-ik főczím alatt van két furdódal, melly sem a kiűzött czímnnek egészen meg nem felel, sem kerekdedséggel nem bír. Az örömiradás, melly a III-ik főczím alatt magánosan áll, inkább töprenkedés, philosophálás, mint örömiradás.

A IV-ik főczím alatt Magány, csak két vers foglaltatik. Ezeknek elsejében az eszmék óságát csak inkább megfogja bocsátni Tóth L. urnak a szerény olvasó, mint a nagykövetelelő kritikusi; de a benne előforduló „gyáva néptömeg“ sértő kifejezés miatt amattal szintolly érdemlett dorgálást fog hallani, mint emettül. — Nem vélem fölöslegesnek ez alkalommal figyelmeztetni. T. L. urat, hogy a politicus és költő egészen más szempontból tekintí a népet. A politicus szempontjainak elszámolásával nem vesződöm. — A költőnek, a népet, mindig az emberiség képviselője gyanánt kell néznie, 's így azzal csak gyengéden, szeretettel bánnia, okos nevelő módjára, ki annak nem csak szellemi fogyatkozásai, hanem botlásai iránt is kimérettel viseltessék, 's szeretet és bizodalmasság által magához édesítse és emelje, ne pedig suttolja 's eltaszítsa. — A második magánydal könnyűsége által kedveltető.

Az V-ik főczím alatt, Vágy és remény, öt költemény van, többnyire merész röppenéssel, de nem elég

olvadozóssággal, minőt a tárgy szelleme kíván. Néhol sajátalan kifejezések is akasztják el a szemet, minő az I-ső dalban ez: Vad ősz szele — — — szép álmaimbul felülvölte 's fölleghajóm' elolvastát; 's az ötödikben romdulta fest, — rommá dult — helyett; keblem feszült és zúgott; mikép zúghat a kebel? jégérzelem dagasztván fald szivét; holott a dagasztás v. dagadás eszméje csak fölhevüléssel, nem pedig hidegséggel rokon 'stb. valamint helyenk nem levőnek, sőt valamennyire nevelésének is találok az utolsó előtti versszakban foglalt következő kifakadást: vagy én is eltemetkezem! Egyébiránt, a II-ikát kivéve, az e' czím alatti versek, különösen pedig a II-ik 's ötödik (mellynek külön czíme „Pest 1838, martius 16-ikán“) megannyi gyönge az egésznek.

(Vége következik.)

HIR-KALÁSZOK

a z é l e t f ö l d é r ü l .

Pozsony, jul. 27. Egy kis változatosság' okáért, kedves szerkesztő ur, a gazdasági hírek közé e' városi apróságokat!; a' változatosságot úgy sem lehet eléggé magyar hirlap szerkesztőinknek ajánlani; egy kis változatosság' okáért tehát!

Nálunk most legújabb hír, hogy a' tavaszra okvetetlen országgyűlést kapunk falaink közé, 's hála istennek hogy kapunk, akkor legalább megint egy kis élet ömlend e', várkoszorús' agg néne' sorvatag karjaiba, az életerő' lassú, renyhe csigamászása felizgattatik ereiben, habár csak azért is, hogy a' gyűlés' osztályát újra visszassékkorhasztó apathijába, mint már szokása .... Ezzel azonban nem azt akarom mondani, hogy mi egy hajtófát sem érünk; tagadhatatlan az, hogy, kivált egykét évtized óta 's különösen az utóbbiban némi hasznos mozdulatot mi is tettünk, de ezek mind olly lassú, olly nehézkes mozdulatok voltak mint, hogy igen világos legyenek, a' magyar sajtóié, olly parányiak azokhoz képest, mellyek még teendő, mint p. o. Sz. Gellért hegye a' Címborasozhoz. Kevészet tett tehát városunk akár külseje akár külseje emelésére, de tett, 's ebből látszik; hogy tud tenni 's éppen ezért nem esem kétségbe, hogy többet is teendhet, éppen ezért kívánhatni tőle, hogy többet is tegyen.

Gőzkocsizásunkról is alkalmasint hallott kegyed, mellyel magunkat Dunánk' bal partján nemcsak Béccsel hanem Ersekújváron 'stb. keresztül meg Pesttel is szorosabban összekapcsolandók valánk; az ennek némi próbájára kezdendő pozsony-nagyszombati szárnyvasut' vállalkozói folyvást nagy munkásságban vannak, de még mindeddig a' legfelsőbb engelem- 's helyberegységre várnak; jobban megy a' múlt hónapban megkezdett Ferdinand-éjszaki vasúttal összekapcsoltatásunk gyorsokcsikkal, mellyek a' Wagrami gőzszekerekkel egyesültek. Naponkint látom őket ablakom előtt elhaladva érkezni, midőn (mindig telve) a' harminczadi vámvizsgálat alá bocsátkoznak....

Derék egyházi-hangászegyesületünk, mellynek a' nemesb izlésiék anyai éledeletet köszönnek ('s melly, mellesleg mondva a' pesti kárvalottak' számára is adott egy igen kedves és népes hangversenyt), folyvást működik 's jeles tanítványokkal kecsgeteti a' hangászvilágot. B.M.F.